

CİNSEL İŞLEV BOZUKLUKLARI İLE EVLİLİK UYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ

Aybüke Türkseven*, İbrahim Söylemez**, Pınar Dursun***

Makale geliş tarihi/Received:17.09.2019

Kabul tarihi/ Accepted:21.04.2020

*Esenyurt Üniversitesi Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye

**Adli Tıp Kurumu, İstanbul, Türkiye

***Afyon Kocatepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Afyonkarahisar

aybuke.trkseven@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3670-665X

ibrahimsoylemez@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8104-6072

dursun.pinar@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3284-3147

Sorumlu Yazar / Corresponding Author:

Dr. Öğr.Üyesi Pınar Dursun, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü ANS Kampüsü 03200 Afyonkarahisar

email: pdursun@aku.edu.tr

dursun.pinar@gmail.com

Bu araştırma ilk yazarın, tez bitirme çalışmasının bir bölümünü oluşturmaktadır.

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, birtakım sosyodemografik özellikler değerlendirilerek, katılımcıların evlilik uyumları ve cinsel doyumları arasındaki ilişkinin saptanması amaçlanmıştır. **Yöntem:** Araştırma, rastgele seçilen 23-58 yaş aralığındaki, İstanbul'da özel bir hastanede, çeşitli genel tıbbi nedenlerle psikiyatri, üroloji ve kadın hastalıkları dışı polikliniklere başvuran 100 evli katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Örneklem kadın-erkek dağılımı eşittir. Katılımcılar birbirleri ile evli değillerdir. Katılımcılara, tarama amaçlı SCL-90 ölçeği verilmiş ardından, psikiyatrist tarafından muayene edilmişlerdir. Zekâ geriliği, psikoz ve bunama belirtisi gösterenler başta olmak üzere genel ve cinsel işlevselliği bozacak mahiyette herhangi bir psikopatolojisi olanlarla okuma yazması olmayanlar çalışmaya alınmamıştır. Veri toplama aracı olarak sosyo-demografik form, Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği ve Evlilik Uyum Ölçeği kullanılmıştır. **Bulgular:** Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizlerine göre, her iki cinsiyetin evlilikle hissettikleri uyum, cinsel doyum problemleri ile olumsuz yönde ilişkilidir. Bu oran kadınlarda ($r = -.62, p < .01$) ve erkeklerde ($r = -.59, p < .01$) olarak bulunmuştur. Çoklu Regresyon analizinde, her iki cinsiyette de regresyon katsayısı anlamlı çıkmıştır. Kadın katılımcılar örneğinde, yaş, evlilik öncesi cinsel birleşmenin varlığı ve evlilikle hissedilen uyum toplam varyansın %44'ünü açıklamaktadır ($R^2 = .44$; düzeltilmiş $R^2 = .41$).

($R^2=.44$; düzeltilmiş $R^2 = .41$). Beta değerlerine (β) göre ise, yalnızca evlilikte hissedilen uyum, cinsel doyum problemlerini anlamlı bir şekilde yordamaktadır ($\beta = -.521$, $t = -4.318$, $p < .001$). Erkek katılımcıların sonuçlarına göre ise, hem yaş ($\beta = .320$, $t = 2.848$, $p < .05$) hem evlilikte hissedilen uyum ($\beta = -.529$, $t = -4.688$, $p < .001$) cinsel doyum problemlerini anlamlı bir şekilde yordamaktadır. **Sonuç:** Evlilik uyumu ve cinsel işlev bozuklukları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Evlilik öncesi cinsel birleşmenin hem kadın hem erkeklerde cinsel işlev bozuklukları üzerine etkisi saptanmamış olup, sadece erkeklerde yaş ile ilgili olumsuz yönde bir ilişki bulunmuştur. Çalışmadan elde edilen veriler, uyumlu bir evlilik algısı olan kadın ve erkek katılımcıların, cinsel doyumlarının daha fazla olduğunu göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Cinsel İşlev Bozuklukları, Evlilik Uyumu

RELATIONSHIP BETWEEN SEXUAL DYSFUNCTIONS AND MARITAL ADJUSTMENT

ABSTRACT

Purpose: In this study, it was aimed to determine the relationship between the marital adjustment and sexual satisfaction of the participants by considering some socio demographic features. **Method:** The research was carried out with 100 married participants who were randomly selected between 23-58 years old, who applied to out patient clinics other than psychiatry, urology and gynecology, in a private hospital in Istanbul. The female-male distribution of the sample is equal. None of the participants are married to each other. The participants were given the SCL-90 scale for screening and then examined by the psychiatrist. Patients with mental retardation, psychosis and symptoms of dementia, especially those with any psychopathology that could disrupt general and sexual functionality, and those who were illiterate were not included in the study. Socio-demographic form, Golombok-Rust Sexual Satisfaction Scale and Marital Adjustment Scale were used as data collection tools. **Results:** According to the Pearson Moments Product Correlation analysis, level of marital adjustment was negatively related to the sexual dissatisfaction for both genders. This rate was found in women ($r = -.62$, $p < .01$) and in men ($r = -.59$, $p < .01$). In multiple regression analysis, the regression coefficient was found to be significant in both genders. In the sample of female participants, age, presence of sexual intercourse before marriage and marital adjustment accounted for 44% of the total variance ($R^2 = .44$; $adj.R^2 = .41$). According to beta values (β), marital adjustment significantly predicted sexual dissatisfaction ($\beta = -.521$, $t = -4.318$, $p < .001$). According to the results of male participants, both age ($\beta = .320$, $t = 2.848$, $p < .05$) and marital adjustment ($\beta = -.529$, $t = -4.688$, $p < .001$) significantly predicts sexual dissatisfaction. **Conclusion:** A significant relationship was found to be between marital adjustment and sexual dysfunction. The effects of pre-marital sexual intercourse for both males and females were not detected, but only a negative relation was found in men regarding age. The data obtained from the study displayed that male and female participants with a positive perception of marriage adjustment have more sexual satisfaction.

Keywords: Sexual Dysfunctions, Marital Adjustment

GİRİŞ

Cinsellik, Türk Dil Kurumu'nda (2019) “sevişme duygusu, seksüellik” olarak tanımlanmaktadır. Cinsellik yalnızca neslin devamı için yapılan biyolojik yönü olan bir aktivite değil, bilişsel ve davranışsal bileşenler barındıran, kültürel etmenler, ahlaki ve cinsel mitlerle şekillenen; biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutları bulunan özel ve karmaşık bir eylemdir. Yaşam boyu sürekliliği olan cinsellik; kişinin duygu ve düşüncelerini, sosyal ilişkilerini, benlik ve beden algısını etkileyen bireye özgü hisler, tutumlar ve davranışlardır(Oğuz, 2019). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ, WHO) “cinsel sağlıklılık” durumunu “cinsellekle alakalı olarak fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal bakımdan bütünsel bir iyilik durumu” olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte; cinsel kimlik, üreme, zevk, cinsel yönelim, yakınlık duyma, erotizm gibi kavramlar içerir (Akan ve Doğan, 2011). Cinselliği etkileyen birçok faktör varken, normal ve anormal sınırlarını çizilebilmek oldukça güçtür. Çünkü cinsel ilgi ve performans, bireyler arası ve bireyin kendi özelinde farklı zaman, mekân ve partnerle ilişkili olarak değişiklikler gösterebilmektedir (Cetad, 2006 s.15). Kuşkusuz, cinsel işlevin yerine getirilebilmesi için vücudun denge içinde çalışıyor olması gerekmektedir. Başka bir deyişle, sağlıklı bir cinsellik için, bedensel işlevlerin sağlam olması gerektiği gibi, sağlıklı bir ruhsal yapı da olmalıdır (Sadock, 2007).Psikiyatrik bozuklukların cinsel işlev bozukluklarıyla komorbiditesi olabilir ve belki de bu yüzden cinsel işlev bozukluk sıklığı oldukça yüksektir (örn., Lankveld ve Grotjohann 2000, Teusch ve ark. 1995, Strand ve ark. 2002).

Cinsel işlev bozukluğu görülme oranlarına bakıldığında, kadınlardaki oran %20 ile 73 arasında değişmekte olup %40'dan çoğunda görüldüğü, erkeklerde ise %30'unda farklı tiplerde cinsel işlev bozukluğu tespit edilmiştir (Tuğut, 2016). Farklı ülkelerde yapılan çalışmalarda da cinsel işlev bozukluğunun görülme oranlarının birbirine benzediği görülmektedir(Oğuz,2019).Laumann ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan ve 29 farklı ülkeden 13.382 kadın katılımcının bulunduğu araştırmada, kadınlarda en çok görülen cinsel işlev bozuklukları; cinsel istek azlığı (%21), kuruluk(%16) ve anorgazmi (%16) şeklinde saptanmıştır. Diğer bir araştırmada ise kadınlar arasında sıklık %43 iken, erkeklerde %31 olarak bulunmuştur (Laumann, Paik ve Rosen, 1999; Akt. Oğuz,2019). Konya'da normal popülasyona uygulanan bir araştırmada, cinsel işlev bozukluğu sıklığı; kadınlarda vajinismus %15, anorgazmi %5, erkeklerde erektil disfonksiyon %14, prematüre ejakülasyon%29 olarak tespit edilmiştir (Doğan, 2011).

Evlilik, iki bireyin psikolojik, biyolojik ve sosyal gereksinimlerinin giderilmesi bakımından önemlidir. Psikolojik ve sosyal gereksinimler göz önüne alınırken kadın ve erkeğin karşılıklı güvenleri, birbirlerini sevmeleri, birbirlerini korumaları, birlik içerisinde olup, saygı göstermeleri aile kavramına gösterdikleri önemi sağlamlaştırıp, aile içinde karşılıklı aitik duygularının oluşmasını sağlamaktadır. Evliliğin ihtiyaçlarından biri olan cinsel arzuyu doyumak da biyolojik bir gereksinimdir (Özgüven, 2009). Bireylerin cinsel uyumunun da evlilik uyumunu olumlu etkilediği gösterilmiştir (Çolak ve Cin 2019). Çiftlerin yaşadıkları çatışmaları çözebilmeleri ve birçok açıdan doyum sağlayıp uyum içerisinde evliliklerini devam ettirebilmeleri ‘evlilik uyumu’ olarak tanımlanmaktadır.

Cinsellik ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi araştıran 60 evli çift katılımcıyla yapılan bir araştırmada; cinsel arzu ile evlilik doyumu aralarında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Breznyak ve Whisman, 2004). Yapılan başka araştırmalarda ise çiftlerin cinsel sorunları olmasına rağmen evliliklerini uyumlu değerlendirdikleri görülmektedir (Hartman, 1980). Hartman (1980) araştırmasında cinsel işlev bozukluğu ile çiftler arasındaki uyum ilişkisini incelediğinde; cinsel işlev bozukluğu görülen çiftlerin karşılıklı anlayışlı olma, esnek düşünebilmek, paylaşımcı bir tavır sergileyip, her türlü sorumluluğu üstlendikleri böylelikle kendileri ile eşlerinin duygu, düşünce biçimi ve davranışlarına uyum gösterdiklerini tespit etmiştir (Ürkmaz,2018).

Spanier ve Lewis'e (1980) göre evlilik uyumu, ilişkideki ihtiyaçların karşılanma derecesine bağlı oluşan bir algıdır. Bu tanım evlilikten sağlanan genel doyumu açıkladığı gibi, evlilikteki arkadaşlıktan ve cinsellikten sağlanan doyumu da açıklamaktadır. Evlilik uyumunun, cinsel işlev bozukluklarının hem nedeni hem de sonucu olarak önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir (Öztürk, Arkar ve Gökdağ, 2019).

Evlilik kalitesi, evli eşlerin ilişkilerini bireysel değerlendirmesidir. Yüksek evlilik kalitesinin, iyi uyum yakalama, yeterli iletişim kurma, evlilik ilişkisinde yüksek oranda doyum ve mutluluk oranı ile ilişkili olduğu gözlemlenmiştir (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar ve Alpkan, 2005). Evliliğin niteliğini yorumlamada uyumun önemli olduğu kadar evliliğin kalitesi de önem taşımaktadır. Evlilik kalitesi, doyumu ve uyumu bazı araştırmalarda aynı kavramlar olarak gösterilmesine karşın birbirleri ile ilişkisi olup farklı kavramlardır.

Donnelly'in evlilik ve cinsellik üzerine 6029 evli çift ile yaptığı bir araştırmada; cinselliğin değişkenlik göstermesindeki etken olan sebepleri ve cinselliğin değişkenlik göstermediği evliliklerde uyum faktörünün ne derece farklılık gösterdiğini değerlendirmiştir. Bu araştırmada cinsel ilişki tek ölçüt olarak ele alınmamıştır. Araştırmacıya göre, partnerler cinsel ilişki olmadan da evliliklerinde cinsel davranışlar sürdürebilmektedirler. Bu araştırmada; yaşamda mutluluk, kişisel yaşam alanları, dinde köktencilik, cinsiyet üzerine düşen görevler ve gelenekler, eşler arası iletişim gibi değişkenleri de barındıran 19 bağımsız değişken ölçütleri kullanılmıştır. Bulgulara göre, evlilikte mutluluk ve birlikte yapılan aktiviteler ne kadar azalursa, cinsel işlevde azalma ve çiftlerin birbirinden uzaklaşma hali o kadar artmaktadır. Cinsel işlevde azalma; genellikle yaşın ilerlemesi, çiftlerin küçük çocuklarının olması, sağlık problemleri ve evliliğin süresi ile ilişkili saptanmıştır. Donnelly, sonuç olarak cinsel işlevsellikte azalma görülen çiftlerin evliliklerinin, uyumlu ve doyum sağlayan evlilikler olmadığını belirtmektedir (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009). Evlilikteki uyum, insanların hayat kalitesini, iyi oluş derecelerini ve yaşam süreci doyumlarını olumlu yönde etkilemektedir. Çözülemez ilişki çatışmaları cinsel istek, uyarılma ve yakın davranışlara engel olabilirken cinsel işlev bozuklukları çatışmaların artmasına ve sıkıntıya sebep olabilir. Çalışmalar, cinsel işlev bozukluğu olan çiftlerin azalmış duygusal ve fiziksel yakınlık gösterdiğini, cinsel yaşamından ve evlilik ilişkisinden daha az doyum aldığını göstermiştir. Bu çalışmalarda evlilikte yaşanan sorunlar ile cinsel işlev bozuklukları arasında güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir(Öztürk, Arkar ve Gökdağ, 2019). Cinsel doyum oranının partnerler arasındaki ilişkiye, bu ilişkinin kalite derecesine ve evlilik doyumuna etkisi olduğu bildirilmiştir.

Evlilikte cinsel hayatı eşlerin genel iletişiminden ayrı düşünebilmek mümkün değildir. Bu sebeple, eşler arasında iletişimsizliğin veya evlilik çatışmalarının olması cinsel işlevi zedelemektedir. Nitekim cinsel problemler de sıradan çatışmalara veya duygusal uzaklaşmalara sebep olabilmektedir (Gülsün, Ak ve Bozkurt 2009). Bu bağlamda, evlilik ilişkisi yalnızca cinsel aktive için uygun bir saha sağlamaz aynı zamanda ilişkinin kalitesine ve uyumuna göre çiftlerin psikolojik sağlık kaynağıdır. Cinsel aktivite ve evlilik memnuniyeti üzerine yapılan bir araştırmada kadınların %46,7'si evliliklerinin kötü sürdüğünü belirtmişlerdir ve diğer yandan %30,8'i eşlerine karşı çoğunlukla sevgi duymadıklarını belirtmiştir (Ürkmez, 2018).

Görüldüğü üzere yapılan araştırmalarda, cinsel işlev bozuklukları, cinsel doyum ve evlilik uyumu arasındaki denge ve bu değişkenlerin karşılıklı olan ilişkilerinin tartışması sürmektedir. Yine sonuç olarak evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki bağın yönü belirsizdir. Bu araştırmada, herhangi bir psikolojik ve fiziksel engeli olmayan 100 kişi araştırmaya dahil edilmiştir. Bu katılımcılar birbirleriyle evli olmayıp 50 kadın ve 50 erkekten oluşmaktadır. Araştırmanın amacı, birtakım sosyo-demografik özellikler değerlendirilerek, evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiyi saptamaktır.

YÖNTEM

Örneklem ve İşlem

Araştırma, İstanbul'da özel bir hastaneye genel tıbbi hastalıklar için (psikiyatri, üroloji ve kadın hastalıkları hariç) başvuran kişilerle yapılmıştır. Bu araştırma konusu araştırmaya başlamadan önce Esenyurt Üniversitesi enstitü kurulunca 2019-26-6 karar numarası ile onaylanmıştır. Daha önce psikiyatrik bir öyküsü olanlar, hali hazırda psikiyatrik takibi olanlar ve psikiyatrik muayene sonucu zekâ geriliği, bunama ve psikoz belirtisi başta olmak üzere genel ve cinsel işlevselliği bozacak düzeyde psikiyatrik belirti ve şikâyet tarifleyen kişiler, okuma yazması olmayanlar çalışmaya dahil edilmemiştir. Bütün katılımcılar psikiyatrik olarak muayene edildikten sonra çalışmaya alınmıştır. Rastgele örneklemeyle seçilen 23-58 yaş aralığındaki 100 katılımcının 50'si erkek ve 50'si kadındır. Bu katılımcılar birbirleri ile evli değildir. Katılımcıların, psikiyatrik muayeneye göre psikiyatrik bir tanısı yoktur ve araştırmaya katılım öncesinde SCL-90 ölçeği doldurmaları istenmiştir. Bilgilendirilmiş onam formu ve etik kurul izinleri alınmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı aracılığı ile analiz edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada araştırmacı tarafından oluşturulmuş Demografik Bilgi Formu (DBF), Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ) ve Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ) kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu

Yaş, cinsiyet, eğitim, gelir düzeyi, kaçınıcı evliliği olduğu, kaç yıllık evli olduğu, çocuk olup olmadığı ve varsa sayısı, evlilik öncesi cinsel birleşme gibi sosyo-demografik bilgileri sorgulayan bir formdur.

Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ)

GRCDÖ, Rust ve Golombok (1986) tarafından geliştirilen, cinsel ilişkinin niteliğini ve cinsel işlev bozukluklarını değerlendirmeye yönelik “0 (Hiçbir zaman)” ile “4 (Her zaman)” arasında cevaplanan 5’li likert tip bir ölçme aracıdır. Kadın ve erkek için hazırlanmış ve her biri 28 maddeden oluşan iki ayrı formu vardır. Yüksek puanlar cinsel işlevlerdeki ve ilişkinin niteliğindeki bozulmaya işaret etmektedir. Elde edilen toplam puan, cinsel işlevlerin niteliği ile ilgili genel bir fikir vermekte, alt boyut puanları ise ilişkinin çeşitli yönleri ile ilgili daha ayrıntılı bilgiler ortaya koymaktadır. Kadın ve erkek formlarında 5’li ortak (cinsel ilişki sıklığı, iletişim, doyum, kaçınma ve dokunma) olmak üzere toplam 7 alt boyut yer almaktadır. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ortalama 0,74 olarak bulunmuştur. Türkçe uyarlaması Tuğrul ve arkadaşları (1993) tarafından yapılmış, iç tutarlılık katsayısı kadınlarda 0.91, erkeklerde ise 0,92 olarak hesaplanmıştır.

Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)

Evlilikte Uyum Ölçeği, Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilmiş, “1 (Hiçbir zaman anlaşamayız)” ile “6 (Her zaman anlaşırız)” arasında cevaplanan 15 maddelik 6’lı likert tip bir ölçme aracıdır. Puan yükseldikçe uyumluluk artmaktadır. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlık güvenirliği ise 0.90 olarak hesaplanmıştır. EUÖ, Tutarel Kışlak (1999) tarafından Türkçeye adapte edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğinde, ölçeğin orijinali ile aynı faktör yapısı elde edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı 0.84’tür. Ölçeğin iki yarım test güvenirliği $r = .84$ olarak bulunmuştur.

BULGULAR

Betimleyici Bulgular

Örneklemin kadın erkek dağılımı eşittir. Kadınların yaş ortalaması 33.54 ± 7.62 iken, erkeklerin yaş ortalaması $35.96 \pm 7,6$ olarak saptanmıştır. Örneklemin %39 üniversite mezunu ve orta düzey gelire sahip ve %80’i çalışan gruptur. Evlenme yaşı ortalaması 26.10 ± 4.87 , araştırmaya katılanlar ortalama 7 yıllık evli olup, katılımcıların evlilik yılı 1 ile 34 yıl arasında değişmektedir. Katılımcıların %85’i evliliklerinin ilk evlilikleri olduğunu ve %79’u anlaşarak evlendiklerini belirtmiştir. Çiftlerin %62’sinin çocuğu vardır ve %25’inin çocuk sayısı 2’dir. Örneklemin demografik özellikleri ile evlilik durumuna ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 2’de görüldüğü üzere, tüm katılımcıların Evlilik Uyum Ölçeğinden aldıkları ortalama puan 43.21 ($SS = 9.27$), kadın katılımcıların 45.28 ($SS = 8.56$), erkek katılımcıların ise 41.14 ($SS = 9.58$) olarak hesaplanmıştır. Kadın katılımcıların Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeğinden aldıkları ortalama puan 30.66 ($SS = 16.96$) ve erkeklerin ise 29.06 ($SS = 11.21$) olarak bulunmuştur. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizlerine göre, her iki cinsiyetin, evlilik uyum puanları, cinsel doyum puanlarıyla anlamlı ve olumsuz yönde ilişkilidir. Kadınların ve erkeklerin evlilikte hissettikleri uyum, cinsel doyum problemleri ya da genel disfonksiyon düzeyiyle olumsuz yönde ilişkilidir. Bu oran kadınlarda ($r = -.62, p < .01$) ve erkeklerde ($r = -.59, p < .01$) olarak bulunmuştur.

Tablo 1: Sosyo-demografik özellikler

Eğitim Durumu	Kadın (N = 50)		Erkek (N =50)		Toplam (N =100)	
	N	%	N	%	N	%
İlköğretim	8	16	12	24	20	20
Lise	19	38	16	32	35	35
Üniversite	19	38	20	40	39	39
Lisansüstü	4	8	2	4	6	6
Gelir Düzeyi						
İşsiz	13	26	0	0	13	13
Asgari ücret	11	22	15	30	26	26
Orta	18	36	21	42	39	39
Üst	6	12	12	24	18	18
En üst	2	4	2	4	4	4
Yerleşim Yeri						
İl	35	70	35	70	70	70
İlçe	14	28	14	28	28	28
Köy	1	2	1	2	2	2
Evlilik Sayısı						
Birinci	43	86	42	84	85	85
İkinci	6	12	8	16	14	14
Üçüncü	1	2	0	0	1	1
Evlilik Şekli						
Görücü usulü	6	12	14	28	20	20
Anlaşarak	43	86	36	72	79	79
Diğer	1	2	0	0	1	1
Evlilik Öncesi Cinsel Birleşme						
Evet	14	28	34	68	48	48
Hayır	36	72	16	32	52	52
Evlilik öncesi Cinsel Travma						
Evet	13	26	2	4	15	15
Hayır	37	74	48	96	85	85
Cinsel Travma Çeşidi						
Penetrasyon yok	11	22	2	4	13	26
Penetrasyon var	2	4	0	0	2	2

Tablo 2: Betimleyici İstatistik ve Korelasyon Matrisi

Cinsiyet	Veri araçları	1	2	Ortalama ± SS	N
Kadın	1.Evlilik Uyum Ölçeği	1	-.62**	45.28 ± 8.56	50
	2. Kadın Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği		1	30.66 ± 16.96	
Erkek	1.Evlilik Uyum Ölçeği	1	-.59**	41.14 ± 9.58	50
	2. Erkek Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği		1	29.06 ± 11.21	
Toplam	Evlilik Uyum Ölçeği			43.21 ± 9.27	100

Not: **p < .01 (2- tailed)

Çoklu Regresyon Analizi

Elde edilen sosyo-demografik özellikler kadın ve erkek örneklemelerinde eşit dağılım sağlamadığı için sadece yaş ve evlilik öncesi cinsel birleşmenin, cinsel doyum üzerinde etkisine bakılmıştır. Yaşın, evlilik öncesi cinsel birleşmenin varlığının, evlilikteki hissedilen uyumun cinsel işlev bozuklukları üzerindeki etkisini netleştirmek için kadın ve erkek katılımcılarla ayrı ayrı çoklu regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Regresyon analizleri için gerekli sayıltılar (normalite vb.) desteklendikten sonra yapılan analizlerde, her iki model de anlamlı çıkmıştır (bkz. Tablo 3). Kadın katılımcılar örneğinde, regresyon katsayısı anlamlıdır [(R=.67, p<.001), F (3, 46) = 12.158, p< .001]. Yaş, evlilik öncesi cinsel birleşmenin varlığı ve evlilikte hissedilen uyum toplam varyansın %44'ünü açıklamaktadır (R² =.44; düzeltilmiş R² = .41). Beta değerlerine (β) göre ise, yalnızca evlilikte hissedilen uyum, cinsel doyumunu anlamlı bir şekilde yordamaktadır (β =-.521, t = -4.318, p< .001). Yaş ve cinsel birleşmenin anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Erkek katılımcılarla yapılan analizlerde ise, benzer bir şekilde tüm değişkenler toplam varyansın %45'ini açıklamaktadır (R² =.45; düzeltilmiş R² = .41). Beta değerlerine (β) göre ise, yaş (β = .320, t = 2.848, p< .05) ve evlilikte hissedilen uyum (β =-.529, t = -4.688, p< .001) cinsel doyumunu anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Özetle, kadınlar için yalnızca evlilik uyumu cinsel doyum için anlamlı iken, erkek katılımcılar için hem yaş hem de evlilik uyumu anlamlı bir etkidir. Erkeklerde yaş arttıkça cinsel doyum oranı azalmaktadır.

Tablo 3: Kadın ve Erkek Örneklerinde Cinsel Doyum üzerine Çoklu Regresyon Modeli

Değişkenler	Kadın Örneklem				Erkek Örneklem			
	b (SE _b)	Beta(β)	T	P	b (SE _b)	Beta(β)	t	P
Yaş	.52 (.27)	.23	1.930	.600	.47 (.17)	.32	2.848	.007
Cinsel Birleşme	3.02 (4.15)	.08	0.728	.470	.69 (2.64)	.03	.261	.795
Evlilikte Uyum	-1.03 (0.24)	-.52	-4.318	.001	-.62 (.13)	-.53	-4.688	.001
R	.67				.67			
R²	.44				.45			
ΔR²	.41				.41			
F (3,46)	12.158***				12.503***			

***p <.001

TARTIŞMA

Beklenildiği üzere, hem erkeklerde hem de kadınlarda evlilik uyumu ve cinsel işlev bozuklukları arasında negatif ve anlamlı yönde ilişki bulunmuştur. Kadınlarda yaş faktörü, cinsel doyumunu anlamlı düzeyde yordamazken, erkeklerde yaş faktörü cinsel doyumunu anlamlı bir şekilde yordamıştır. Erkeklerin yaşları arttıkça, cinsel doyum problemleri de artmaktadır. Evlilik öncesi birleşmenin her iki cinsiyette de cinsel doyum üzerine etkisi saptanmamıştır. Regresyon analizine bakıldığında hem kadınlarda hem de erkeklerde evlilik uyumu, cinsel doyumunu anlamlı düzeyde yordamıştır.

Benzer şekilde, 36 çift deney grubu ve 35 çift kontrol grubu ile yapılan bir araştırmada cinsel doyumunu yordayan bazı değişkenler incelemiştir. Bu araştırmada yaş, eğitim ve gelir düzeyi ile cinsel doyum arasında negatif bir ilişki saptanmıştır (Vural, 2009). Başka bir araştırmada ise hem kadın hem de erkeklerde yaş arttıkça cinsel ilişki sıklığının azaldığı saptanmıştır (Yılmaz, 2007). Bizim çalışmamızda kadınlarda yaşın cinsel doyumla ilişkisi saptanmamıştır. Her ne kadar cinsel ilişki sıklığının azalması cinsel problemler yaşandığı anlamına gelmese de cinsel problemlerin bir göstergesi olabilir. Erkeklerde yaş ile cinsel problemlerin artması çalışmamızla benzer sonucu işaret etmektedir. Erkeklerde yaşla birlikte cinsel doyum problemlerinin artmış olması, ilerleyen yaşla beraber ortaya çıkan sağlık problemleri, uyarılmanın azalması ve ereksiyon problemleri ile ilişkili olabilir. Erkeklerde yaş arttıkça cinsel problemlerin arttığı, genç yaşlarda ise bireyin ruhsal durumu ve iç çatışmalarının ereksiyon bozukluğuna neden olabileceğinden bahsedilmektedir (Corona ve ark., 2004).

Söz konusu evlilik ve cinsellik olduğunda bu iki sahanın ne şekilde karşılıklı olarak birbirini etkilediği konusunda araştırma yapmak kendi içinde zorluklar barındırmaktadır. Cinsel doyum ve evlilik uyumu birbirleriyle yakın ilişkili kavramlar olduğu için bu iki kavram arasında karşılıklı etkileşim olan bir nedensellik söz konusu olabilir. Çalışmamızda her iki cinsiyette de evlilik uyumunun cinsel doyumunu yordadığı saptanmıştır. Erbek ve arkadaşlarının (2005) cinsellik ve çift uyumu arasındaki ilişkiyi ele aldıkları bir çalışmada sonuçlar, bizim çalışmamızın sonuçlarını desteklemektedir. Bu çalışmada; mahkeme tarafından psikolojik yardıma ihtiyacı olup olmadığı belirlenmesi için yönlendirilenler, evlilik danışma merkezine başvuranlar ve herhangi bir psikolojik yardıma ihtiyacı olmayanlar şeklinde üç grup karşılaştırılmıştır. Çift uyumu ile cinsel problemler arasındaki ilişki açısından, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Mahkeme tarafından yönlendirilen grupta, çift uyumu ile cinsel problemler arasındaki ilişki, diğer iki gruba göre daha yüksek bulunmuştur. Herhangi bir psikolojik yardıma ihtiyacı olmayanlarda ise çift uyumunda problem olmadığı, bu doğrultuda cinsel problemlerinin daha az olduğu saptanmıştır. Bu bağlantı, diğer iki gruba oranla anlamlı olarak farklı bulunmuştur (Erbek ve ark. 2005). Bu sonuçlar, çalışmamızla elde ettiğimiz bulgularla uyumludur ve cinsel problemlerle psikiyatriste ya da psikoloğa başvuran evli kişilerde evlilik uyumunun irdelenmesinin önemini altını çizmektedir. Cinsellik ve evlilik üzerine yapılan başka bir çalışmada, cinsel işlev bozukluğu bulunan çiftlerin, evlilik hayatında, sağlıklı kontrol grubu deneklerine göre daha çok problem yaşadığı saptanmıştır (Gülsün ve ark., 2009). Cinsel problemler de evlilik uyumunu bozabilmektedir. Bu yönüyle evlilik uyum problemleri ile gelen kişilerde de cinsel işlev bozuklukları göz ardı edilmemelidir.

Sonuç olarak, cinsel işlev bozukluğu ile evlilik ilişkinin araştırıldığı birçok çalışmanın sonucuna göre; evlilik uyumu ve cinsel doyum birbirleri ile etkileşim içerisindedir. Uyumlu bir evlilik algısı olan kadın ve erkek katılımcıların, cinsel doyumları daha fazladır. Araştırmamızda elde edilen sonuç alan yazın ile uyumludur. Diğer bir yandan da cinsel işlev bozukluklarının evlilik uyumunu bozabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Cinsel doyum ile evlilik uyumu arasında saptanan bu ilişki çift terapistlerine yol gösterici özellikte olması yönüyle literatüre katkı sağlamaktadır.

KAYNAKLAR

- Akan, H., & Doğan, S. (2011). Birinci basamak sağlık hizmetinde cinsel işlev bozukluklarına yaklaşım. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 15(2), 69-76.
- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). Washington, DC.
- Breznysyak, M., & Whisman, M. A. (2004). Sexual desire and relationship functioning: The effects of marital satisfaction and power. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 30(3), 199-217.
- Cetad (2007) Cinsel Yaşam ve Sorunları, İstanbul: CETAD, 11-87.
- Corona, G., Mannucci, E., Mansani, R., Petrone, L., Bartolini, M., Giommi, R., ... & Maggi, M. (2004). Aging and pathogenesis of erectile dysfunction. *International journal of impotence research*, 16(5), 395.
- Çolak, A. M., & Cin, F. M. (2019). Kadınların cinsel doyumunun ilişki mutlulukları üzerine etkisi.

- İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(35), 745-754.
- Doğan, S. (2011). Cinsel işlev bozuklukları, depresyon ve antidepresanlar. *Journal of Mood Disorders*, 1(2), 81-6.
- Dünya Sağlık Örgütü/World Health Organization (WHO) (2006) Human reproduction programme. retrieved from https://www.who.int/reproductivehealth/topics/sexual_health/sh_definitions/en/
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Alpkın, L., & Eradamlar, N. (2005). Cinsellik ve çift uyumu arasındaki ilişki: üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma. *Düşünen Adam*, 18(2), 72-81.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkın, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Gülsün, M., Ak, M., & Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 68-79.
- Hartman MC. (1980). The Interface between sexual dysfunction and marital conflict. *American Journal of Psychiatry*, 137(5), 576-579
- Johnson, S.D., Phelps, D.L., & Cottler, L.B (2004). The association of sexual dysfunction and substance use among a community epidemiological sample. *Archives of Sexual Behavior*, 33(1), 55-63.
- Laumann, E. O., Paik, A., & Rosen, R. C. (1999). Sexual dysfunction in the United States: prevalence and predictors. *JAMA*, 281(6), 537-544.
- Locke, H., & Wallace, K. (1959) Short marital adjustment and prediction tests: The irreliability and validity. *Marriage and Family Living*, 2, 251-255.
- Oğuz, Y. (2019). *Evli kadınlardaki cinsel işlev bozukluklarının kaygı düzeyi ve erken dönemde algılanan ebeveyn tutum biçimleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kıbrıs
- Öztürk, C. Ş, Arkar, H., & Gökdağ, C. (2019). Cinsel İşlev Bozukluğu Olan Çiftlerde Evlilik Uyumunda Kişilik Özellikleri Etkili mi? Cinsel Doyumun Aracı Etkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, doi:10.5080/u23742
- Polat, C. Cinsel İşlev Bozuklukları ve Depresyon. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(6), 223-228.- 2019
- Rosen, R.C (2000) Prevalence and risk factors of sexual dysfunction in men and women. *Current Psychiatry Reports*, 2, 189-95.
- Rust, J. & Golombok, S. (1986) The GRISS: a psychometric instrument for the assessment of sexual dysfunction. *Archives of Sexual Behavior*, 15, 157-65.
- Sadock, V.A (2007). Normal insan cinselliği ve cinsel işlev bozuklukları. In: Sadock VA, Sadock BJ, eds. (Çev. Ed. Aydın H, Bozkurt A.) *Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry*. (Sekizinci baskı). Ankara: Güneş Kitabevi.
- Schover, L.R, Youngs, D. D, Cannata, R. (1992). Psychosexual aspects of the evaluation and management of vulvar vestibulitis. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 167, 630-636.
- Staebler, C.R, Pollard, C.A, & Merkel, W.T. (1993). Sexual history and quality of current relationships in patients with obsessive compulsive disorder. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 2, 147-153.
- Strand, J., Wise, T.N, Fagan, PJ, & Schmidt Jr CW (2002). Erectile Dysfunction and Depression: Category or Dimension? *Journal of Sex & Marital Therapy*, 28, 175-181.
- Teusch L, Böhme H, Bender, S., Eschmann-Mehl, G., & Gastpar, M. (1995). Different patterns of sexual dysfunctions associated with psychiatric disorders and psychopharmacological treatment. *Pharmacopsychiatry*, 28(3), 84-92.
- Tuğrul, C., Öztan, N., Kabakçı, E. (1993). Golombok-Rust cinsel doyum ölçeğinin standardizasyon çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4, 83-88.

- Tuğut, N. (2016). Cinsel İşlev Bozukluğu ve Güncel Yaklaşımlar. *Türkiye Klinikleri Obstetric-Women's Health and Diseases Nursing-Special Topics*, 2(1), 70-75.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *3P Dergisi (Psikoloji, Psikiyatri ve Psikofarmakoloji)*, 7, 50-57.
- Ürkmez, D. (2018). *Kadınların Cinsel Sıkıntıları ve Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Van Lankveld J, Grotjohann Y (2000). Psychiatric Comorbidity in Heterosexual Couples with Sexual Dysfunction assessed with the composite international diagnostic interview. *Archives of Sexual Behavior*, 29(5), 479-498.
- Vural, B. K., & Temel, A. B. (2010). Cinsel doyumun yordanmasında bazı faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 24-34.
- Yılmaz, E. (2007). *Konya il merkezinde yaşayan evli nüfusta cinsel sorunların araştırılması*. Yayınlanmamış tıpta uzmanlık tezi, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Konya.